

Sveriges vapenexport till diktaturer

En koherensanalys av debatten om den svenska
vapenexporten till diktaturer

Abstract

An ongoing debate in Sweden is whether or not to export arms to dictatorships. Despite recent opinion polls showing a clear majority in favor of withdrawing exports to dictatorships the parliamentary parties cannot contemplate an agreement.

This essay will analyze the difference in argumentation between Miljöpartiet, who wants arms export to dictatorships to cease, and Moderaterna, who, wants to maintain Sweden's current situation.

The argumentation of both instances will be analyzed using a descriptive analysis of argumentation to clarify how the two parties argue and how their argumentations differ from each other. An analysis focusing on the coherence of the parties' argumentations will also be performed. This is due to the fact that a theory suggests that a lack of incoherence can lead to loss of legitimacy.

The conclusion is that argumentations being made mostly differ when it comes to Sweden's international reputation, UN by-laws, Swedish laws on export of arms and Swedish jobs. The conclusion is also that the argumentation being presented by the respective parties suffer from lack of coherence to a varying degree. The incoherence of Miljöpartiet can be justified to a greater extent than the incoherence of Moderaterna by following a few measures proposed in this essay.

Nyckelord: Export of arms, Dictatorships, Coherence, Moderaterna, Miljöpartiet, Sweden

Antal ord: 9929

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering och syfte	2
1.2	Kort bakgrund om exportkontroll och lagen om krigsmateriel	3
1.2.1	ISP och Exportkontrollrådet	3
1.2.2	Lagen om krigsmateriel	3
1.3	Ämnesval och vetenskaplig relevans	4
1.4	Avgränsning	5
1.5	Uppsatsens disposition	6
2	Teori	7
2.1	Värdet av koherens	7
3	Metod och material	10
3.1	Beskrivande argumentationsanalys	10
3.2	Koherensprövning	12
3.3	Validitet och reliabilitet	15
3.4	Material	15
3.4.1	Tolkning samt precisering av oklara argument	16
3.5	Vetenskapsteoretisk ståndpunkt	16
4	Analys	18
4.1	Argumentationsöversikt	18
4.1.1	Moderaterna	18
4.1.2	Miljöpartiet	19
4.2	Koherensprövning	21
4.2.1	Moderaterna	21
4.2.2	Miljöpartiet	24
5	Resultat och slutsatser	27
6	Avslutande reflektioner	30
7	Referenser	31
	Argumentationsbilagor	34
	Bilaga A: Moderaterna	34
	Bilaga B: Miljöpartiet	36

1 Inledning

Av världens länder är Sverige det land som räknat per person exporterar flest vapen¹. Under de senaste tio åren har den svenska vapenexporten fyrdubblats och den svenska vapenexporten till diktaturer världen över har nått rekordnivå. År 2011 exporterade Sverige krigsmateriel för över 13,9 miljarder kronor till diktaturer som Förenade Arabemiraten, Pakistan och Saudiarabien. Stater som i många fall inte uppfyller kraven för mänskliga rättigheter (Ek, Svenska Freds, 2012). Enligt lagen om krigsmateriel (SFS 1992:1300) bör tillstånd till krigsmaterielexport endast ges vid säkerhets- eller försvarspolitiska skäl samtidigt som det inte bör strida mot svensk utrikespolitik. Närmare principer för prövningen är fastlagda i regeringens riktlinjer för krigsmaterielexport, vilka riksdagen även ställt sig bakom. I riktlinjerna läggs särskilt vikt vid att mottagarlandet ska respektera mänskliga rättigheter (regeringen, 2012).

I en folkopinionsundersökning gjord av Sifo på uppdrag av Sveriges television (SVT I, 2012) svarar 75 procent av undersökningens urval att Sverige inte bör exportera vapen till diktaturer. Trots befolkningens motstånd är riksdagspartierna inte överens i frågan angående svensk vapenexport till diktaturer. Regeringspartierna Kristdemokraterna och Folkpartiet har under en längre tid efterfrågat skärpta svenska regler för vapenexport då de vill införa ett demokratikriterium med innebörden att Sverige inte ska sälja vapen till diktaturer. Även Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet efterfrågar striktare exportregler för vapen samtidigt som Moderaterna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna inte kräver någon hårdare reglering (Lönnaeus, DN, 2012). Min studie baseras på skiljaktigheterna mellan Moderaternas och Miljöpartiets argumentationer för respektive mot vapenexport till diktaturer.

Under april månad år 2012 godkände Moderaterna, tillsammans med övriga riksdagspartier, en översyn över huruvida regelverket kring vapenexport ska skärpas eller inte. Partiet framhåller dock att dessa avvägningar inte är enkla och att ett demokratikriterium inte är önskvärt eftersom partiet anser att dagens regelverk för krigsmaterielexport är restriktivt och tydligt. Därför är min uppfattning att det finns en klar skiljelinje mellan Moderaternas och Miljöpartiets argumentationer eftersom det sistnämnda partiet anser de nuvarande lagarna och riktlinjerna, kring krigsmateriel, vara ohållbara (Aktuell debatt, Riksdagen, 2012).

¹ I studien görs ingen skillnad på export av vapen, krigsmateriel eller försvarsmateriel.

1.1 Problemformulering och syfte

Enligt Teorell och Svensson (2007, s.17) är en välformulerad fråga en förutsättning för en framgångsrik hantering av metod. Det är även relevant att fundera på vad de utvalda analysenheterna, argumentationerna hos Moderaterna respektive Miljöpartiet, är ett fall av. Studien är ett fall av oenig politisk argumentation kring krigsmaterielexport. Det principiellt intressanta uppstår i samband med en undran om varför partierna inte kan komma överens i sakfrågan huruvida svensk vapenexport till diktaturer bör upphöra. Speciellt eftersom dagens agerande inom frågan dels går emot majoriteten av den allmänna opinionen, dels regeringens riktlinjer för export av krigsmateriel.

Det finns en teori om att påståenden riskerar att uppfattas som illegitima när de brister i koherens, med andra ord logisk giltighet. Därigenom består studiens huvudsakliga syfte av att koherenspröva partiernas argumentationer kring svensk vapenexport till diktaturer för att undersöka hur logiskt giltiga de är. För att kunna genomföra en koherensprövning krävs först en undersökning av vilka argument som tas upp i analysenheterna. Därav lyder studiens första frågeställning;

Hur argumenterar Moderaterna och Miljöpartiet i frågan om den svenska vapenexporten till diktaturer?

Efter att respektive partis argumentation i sakfrågan har klargjorts ter det sig naturligt att dels tydliggöra vilka åsiktsskillnader som råder partierna emellan, dels undersöka studiens huvudsyfte. Därigenom lyder studiens andra och huvudsakliga frågeställning;

Hur koherenta är partiernas argumentationer kring Sveriges vapenexport till diktaturer?

Om partiernas argumentationer brister i koherens ämnar jag att dels belysa huruvida det påverkar partiernas legitimitet i frågan, dels ge konstruktiv kritik samt förslag på hur argumenten kan förbättras för att därigenom åstadkomma koherenta argumentationer hos respektive parti.

Sammantaget är syftet att undersöka partiernas skilda argumentationer i frågan för att därigenom kunna belysa partiernas åsiktsskillnader, pröva hur koherenta partiernas argumentationer är, ge förslag på hur de kan förbättras vid eventuella koherensbrister och slutligen uppmuntra till vidare svensk forskning i ämnet.

1.2 Kort bakgrund om exportkontroll och lagen om krigsmateriel

1.2.1 ISP och Exportkontrollrådet

Inspektionen för strategiska produkter, ISP, är en statlig myndighet vars uppgift är att kontrollera svensk vapenexport och dess verksamhet faller under Utrikesdepartementet samt handelsminister Ewa Björling. Svenska företag som önskar exportera vapen kan endast göra det när ISP ger tillstånd till det (ISP I). Inspektionen vänder sig till Exportkontrollrådet när den behöver råd inför olika ställningstaganden. Rådet är ett parlamentariskt sammansatt organ som består av tolv politiker, minst en politiker från respektive riksdagsparti, vilka träffas cirka tio gånger om året. Representanterna för Exportkontrollrådet har ingen makt att stoppa ett beslut och deras möten är sekretessbelagda (ISP II).

1.2.2 Lagen om krigsmateriel

Tillverkning och utförelse av krigsmateriel regleras genom Lagen om krigsmateriel (1992:1300). Enligt denna lag är det inte tillåtet att exportera krigsmateriel utan tillstånd av ISP. Enligt första paragrafen i lagen bör vapenexport endast medges om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det samtidigt som det inte får strida mot Sveriges utrikespolitik. Lagen består även av fyra riktlinjer som beskriver vilka länder som inte har möjlighet att bli mottagare av svensk krigsmateriel. Enligt riktlinjerna bör Sverige inte exportera vapen till:

- stat som befinner sig i väpnad konflikt med en annan stat.
- stat där omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter förekommer.
- stat som är invecklad i internationell konflikt som kan befaras leda till väpnad konflikt².
- stat som har inre väpnade oroligheter.

² Kriteriet gäller endast för så kallade krigsmateriel för strid.

1.3 Ämnesval och vetenskaplig relevans

Teorell och Svensson (2007, s.17) belyser att valet av uppsatsämne ska spegla något som väcker känslor hos författaren, vare sig det handlar om nyfikenhet, vrede eller andra emotioner. Mitt val av ämne baseras på nyfikenhet vilken dels grundas i en undran varför riksdagspartierna inte kommer överens i en sakfråga som majoriteten av den allmänna opinionen är emot (Sifo, 2012), dels på Sveriges, enligt min mening, paradoxala ställning. Internationellt sett anses Sverige vara ett av de länder som har gett starkast innebörd åt solidaritet i världspolitiken, medlat i konflikter samt betonat den universella tillämpningen av mänskliga rättigheter genom sitt engagemang i Förenta Nationerna (Bergman, 2007, s.73-74). Detta parallellt med export av vapen till länder vilka strider mot mänskliga rättigheter (Ek & Lindhal, Svenska Dagbladet, 2012).

Valet av forskningsobjekt behöver uppnå utom- och inomvetenskapliga kriterier. Det utomvetenskapliga kriteriet åstadkommes när ämnet är samhällsrelevant. Mitt val av forskningsobjekt är enligt min uppfattning bland annat samhällsanknutet i samband med att Sverige exporterar vapen till många av världens diktaturer. Detta påverkar ländernas befolkning på skilda sätt då deras makthavare lägger resurser på vapen. Det är även samhällsanknutet på grund av att Sveriges riksdagspolitikens utförda politik i sakfrågan konstaterar vad majoriteten av den svenska befolkningen efterfrågar. Det leder till att studien blir intressantare i jämförelse med en studie som är verklighetsfrånvärd (Teorell & Svensson, 2007 s. 18-21).

Det inomvetenskapliga kriteriet uppfylls genom att forskningen bör vara kumulativ, med andra ord att jag ser till och bygger vidare på tidigare forskning, för att kunna besvara studiens två frågeställningar. Hittills har forskningen kring Sveriges vapenexport till diktaturer bedrivits i begränsad utsträckning, framförallt angående partiernas argumentationer kring sakfrågan eller hur koherenta deras argumentationer är. Svenska Freds (2012) står för majoriteten av den begränsade forskningen kring Sveriges vapenexport till diktaturer och därigenom är uppsatsens utgångspunkt baserad på ett empiriskt fall som det tidigare har bedrivits lite forskning kring. Jag anser dock att min studie har potential att bidra till den begränsade existerande forskning som finns kring ämnet och uppmanar framtida uppsatsförfattare att ställa sig på mina axlar och bygga vidare på, pröva eller använda mina slutsatser för att uppnå kumulativitet i sina studier (Teorell & Svensson, 2007, s.18).

1.4 Avgränsning

I stället för att se till diskussionen angående Sveriges allmänna vapenexport avgränsas studien till att undersöka debatten kring den svenska vapenexporten till diktaturer. Valet av analysenheter kan motiveras utifrån Teorells och Svenssons (2007, s.22) uppfattning om att det är fördelaktigt att säga mycket om lite snarare än att säga lite om mycket. Därför har jag, istället för att undersöka samtliga riksdagspartiers argumentationer, avgränsat mig till argumentationerna hos Moderaterna och Miljöpartiet vilkas ställningstaganden skiljer sig åt i frågan. Moderaterna argumenterar för att den svenska vapenexporten till diktaturer kan fortlöpa samtidigt som argumentationen hos Miljöpartiet inte speglar den uppfattningen. Valet av analysenheter motiveras även utifrån en undersökning gjord av Demoskop, vilken Björn Bjereld (2010, s. 103) belyser i sin artikel ”Utrikespolitiken och den svenska valrörelsen”. Undersökningen berör totalförbud mot svensk vapenexport och visar att Miljöpartiet är det riksdagsparti som visar starkast stöd för ett svenskt totalförbud med 73 procent samtidigt som det svagaste stödet återfinns hos Moderaterna med 19 procent.

När en partimedlem uttalar sig kring sakfrågan ser jag bortom det faktum att det nödvändigtvis inte betyder att samtliga partimedlemmar samtycker, för att därigenom inneha möjlighet att genomföra en koherensanalys av den sammanlagda argumentationen hos respektive parti. Jag vill även understryka min medvetenhet angående att valet av analysenheter kan bemöta kritik. Detta på grund av att argumentationen hos Miljöpartiet troligtvis inte uppfattas som lika avgörande i jämförelse med Moderaternas, i samband med dess regeringsställning, eftersom Miljöpartiet förmodligen inte kommer vara ett statsbärande parti inom de närmaste tjugo åren. Min uppfattning är dock att Miljöpartiet har möjlighet att få igenom sin politik, därigenom sin ståndpunkt kring vapenexport till diktaturer, i större utsträckning om den rödgröna regeringen vinner nästa riksdagsval år 2014.

1.5 Uppsatsens disposition

För att tydliggöra uppsatsens röda tråd för läsaren ämnar jag här beskriva vilka delar som berörs i respektive kapitel. I det inledande kapitlet ovan presenterades frågeställningarna, syfte, kort bakgrund angående exportkontroll och lagen om krigsmateriel, ämnesval samt avgränsning. I det andra kapitlet beskrivs teorin om värdet av koherens och dess betydelse för legitima politiska diskussioner. Det tredje kapitlet innehåller studiens metodologiska val, materialinsamling och tolkning av materialet, validitet, reliabilitet samt uppsatsförfattarens vetenskapsteoretiska ståndpunkt. Analysen genomförs i det fjärde kapitlet och inleds med argumentationsöversikter som sammanfattar respektive partis ståndpunkt i sakfrågan vilka har skapats utifrån argumentationsbilagorna³. Därefter genomförs den huvudsakliga analysen i form av en koherensprövning på partiernas argumentationer kring svensk vapenexport till diktaturer. Det femte kapitlet innehåller en presentation av resultaten utifrån analyserna samt slutsatser vilka ämnar besvara studiens två frågeställningar. Avslutningsvis redogörs för egna avslutande reflektioner i uppsatsens sjätte och sista kapitel.

³ Fortsättningsvis när argumentationsbilagorna nämns i studiens löpande text hänvisas till sidorna, 34-38.

2 Teori

För att möjliggöra för en analys av hur koherenta Moderaternas och Miljöpartiets argumentationer är i frågan om Sveriges vapenexport till diktaturer är det centralt att först presentera teorin angående värdet av koherens.

2.1 Värdet av koherens

Begreppet koherens är ett annat ord för samstämmighet och består av **konsistens**, med andra ord motsägelsefrihet, samt **konsekvens**, det vill säga logisk följd (jfr Friberg-Fernros s.24 & Føllesdal 293-294). Varför är då en koherensprövning relevant att genomföra? Svaret är att ställningstaganden som är koherenta uppfattas som önskvärda och tillmäts betydelse i samband med att det bland annat inom statsvetenskap råder en tradition av att pröva koherens (Friberg-Fernros, 2008, s.23). I likhet med Friberg-Fernros (ibid) menar Føllesdal et al (2001, s.289-298) att fenomenet, koherens, har fått ett uppsving i den politiska filosofin. Detta på grund av det som kallas för *reflektivt ekvilibrium* vars syfte, i förenklad form, är att göra människors uppfattningar, i form av teorier, omdömen och principer koherenta sinsemellan. Därigenom kan existensen av dessa element ligga till grund för ett rättfärdigande av människors uppfattningar.

För att redogöra för koherensprövningens relevans inom statsvetenskapen presenteras olika exempel på teoretiker som har använt koherensprövning vid sina studier i skilda ämnesområden. Herbert Tingsten (1930, s.149) har genomfört ett känt exempel på koherensprövning i form av ideologikritik där syftet bestod av att visa på logiska brister hos ideologier som exempelvis fascismen. Tingstens ideologikritik påminner om koherensprövningen som Friberg-Fernros (2008, s.24) genomför på den offentliga makten i sin doktorsavhandling, men en skillnad är att Tingsten koherensprövar ideologier och Friberg-Fernros (ibid) policys. Sistnämnda författare har även i samarbete med Douglas Brommesson (kommande) bedrivit studien "Taking coherence seriously – The case of responsibility to protect", där författarna undersöker hur koherent ICISS-rapporten är i

samband med att rapporten anses bli en framtida källa för en institutionalisering av responsibility to protect. I denna studie används koherensprövning på Moderaternas samt Miljöpartiets argumentationer kring Sveriges vapenexport till diktaturer.

Koherens tillmäts även betydelse i samband med ett antagande om att människor innehar en förmåga att sträva efter samt benägenhet att uppnå koherens i takt med att de kräver följdriktighet och motsägelsefrihet mellan ställningstaganden (Friberg-Fernros 2008, s.24). Brommesson och Friberg-Fernros (kommande, s.1-4) menar att koherens inte endast är ett ideal av filosofisk karaktär eftersom fenomenet även har uppmärksammats inom kognitiv psykologisk forskning då koherens psykologiskt speglar människans logiska kapacitet. Trots det faktum att människors rationalitet inte är felfri menar författarna att det finns stöd för uppfattningen om en grundläggande universell förmåga hos människor att dra slutgiltiga slutledningar. Denna allmängiltiga förmåga anses vara viktigt i samband med att den rationella trovärdigheten hos ett påstående eller argument endast kan uppfyllas i samband med att det är fritt från koherensbrister. I likhet med författarna argumenterar Nisbett och Norenzayan (2002, s.28) för att människor föds med förmågan att dra slutsatser trots kulturella skillnader i människans kognition.

Brommesson och Friberg-Fernros (kommande, s.8) betonar koherens som ett oundvikligt ideal i rationell lag och vill mena på att det är irrationellt att inte dela deras uppfattning. Detta eftersom en förkastning utav författarnas uppfattning är i behov av argument som i sin tur förefaller att följa idén om koherenta argument. Därigenom blir förkastningen både irrationell och motsägelsefull. Något att tillägga är att det inte endast är i termer av rationell lag eller inom statsvetenskap som koherens används utan fenomenet berörs även i rättsteorier (Berteau, 2005, s.154). Dickson (2010) menar att koherens är en nödvändig part vid juridiska resonemang och därmed går det att argumentera för att koherens även kan anses vara ett ideal i juridiska sammanhang.

När ett eller flera argument är inkoherenta finns det en risk att människor upptäcker det enligt Friberg-Fernros (2008, s.25), vilket försämrar argumentets eller argumentens försvarlighet. Anledningen till det grundar sig i att inkoherenta argument strider mot vad som kan anses vara en allmänmänsklig logik. När individer stöter på inkoherenta resonemang innehar de förmågan att söka efter andra argument, som är motsägelsefria samt följdriktiga, för att därigenom kunna dra slutgiltiga slutsatser.

Enligt min uppfattning är det relevant att genomföra en koherensprövning på partiernas argumentationer kring Sveriges vapenexport till diktaturer eftersom den utförda politiken i sakfrågan inte speglar vad majoriteten av den allmänna opinionen efterfrågar (SVT I, 2012). Det är även relevant i samband med att båda partierna innehar makt, tillsammans med resterande riksdagspartier, att stifta lagar angående den svenska vapenexporten till diktaturer. Därigenom är det främst politikerna som kan förändra dagens situation, där auktoritära regimer är importörer av svenska

vapen, till en annan. Visar det sig att partiernas argumentationer brister i koherens är det en varningssignal för dess legitimitet i sakfrågan. Med andra ord blir partiernas argumentationer svårare att försvara om jag finner inkoherenta argument. Vid inkoherenta argumentationer är det inte endast legitimiteten hos partiernas ställningstagande i sakfrågan som hotas utan den riskerar även att undermineras hos individen eller individerna som framlägger argumentationen (Friberg-Fernros, 2008, s.23 -25). Det kan i sin tur enligt Friberg-Fernros (ibid) leda till att medborgarna inte accepterar partiernas utförda politik. Inkoherenskraven på partiernas argumentationer bör dock vara realistiska från den svenska befolkningens sida eftersom det ska understrykas att koherens inte är det enda som tillskriver en argumentation legitimitet då det kan finnas andra åtaganden som partierna behöver väga gentemot att uppnå koherenta argumentationer. Om det råder inkoherens i partiernas argumentationer i sakfrågan är det upp till varje enskild läsare att ta ställning till ifall inkoherens är ett potentiellt hot mot legitimiteten hos partiernas argumentationer och deras utförda politik i sakfrågan eller inte (ibid, s.27).

Avslutningsvis är en strävan efter generaliserbara resultat önskvärt i samhällsvetenskapliga studier (Teorell & Svensson, 2007, s.86-70). Därmed ämnar jag med hjälp av ovanstående teori att kunna visa på koherensens betydelse i politisk argumentation samt dess inverkan på legitimiteten i politisk maktutövning generellt.

3 Metod och material

I denna del motiveras metodologiska val samt vilket material undersökningen utgår i från. Studien är en beskrivande jämförande fallstudie som ämnar beskriva och jämföra dels partiernas argumentationer angående svensk vapenexport, dels hur koherenta deras argumentationer är i sakfrågan. Eftersom studien består av en debatt och dess innehåll av argument är det empiriska syftet att genomföra en argumentationsanalys med huvudsakligt fokus på koherensanalys. Analysen inleds med en beskrivande argumentationsanalys för att kartlägga hur partierna argumenterar kring svensk vapenexport till diktaturer för att därefter kunna genomföra studiens huvudsakliga analys där partiernas argumentationer i sakfrågan koherensprövas. Därigenom skapas en möjlighet att bedöma om det råder koherensbrister i respektive partis argumentation.

Även studiens validitet, reliabilitet och tillvägagångssätt vid tolkning samt precisering av oklara argument presenteras. Kapitlet avslutas med en redogörelse för uppsatsförfattarens vetenskapsteoretiska ståndpunkt.

3.1 Beskrivande argumentationsanalys

En argumentationsanalys, vilken är en typ av textanalys, underlättar för granskningen av varje led i den utvalda debatten då dess utgångspunkt är en samling av texter med olika åsikter i en och samma fråga. Därigenom ämnar jag till min första frågeställning att redogöra för respektive partis argumentation i sakfrågan. Därför har jag valt att genomföra en beskrivande argumentationsanalys (Beckman, 2005, s.38-42) med fokus på den specifika debatten kring Sveriges vapenexport till diktaturer där syftet är att tydliggöra de argument som har presenterats kring den aktuella samhällsfrågan. Det första steget i argumentationsanalysen består av en rekonstruktion utav partiernas argumentationer kring sakfrågan, vilka baseras på delar av uppsatsens material som exempelvis riksdagsuttalanden och partiprogram, i överskådliga argumentationsbilagor.

Två ofta förekommande tillvägagångssätt för den beskrivande argumentationsanalysen är pro et contra-modellen och Toulminmodellen (Bergström & Boréus, 2005, s.95). Båda modellerna kommer troligtvis fram till samma svar, men skiljer sig åt angående upplägg av argumentationer. Till uppsatsen har pro-et contra-modellen valts ut eftersom jag anser den bättre lämpad för att möjliggöra en tydlig argumentationsöversikt över partiernas argumentationer. Jag kommer dock endast använda mig av partiernas pro-

argument i frågan och utesluter därigenom att ställa de mot contra-argument. Anledningen till att inte inkludera contra-argument grundar sig i studiens syfte att inledningsvis klargöra för läsaren hur argumentationen lyder hos respektive parti för att därefter kunna koherenspröva argumentationerna. Därför anser jag det vara mindre relevant att ställa partiernas argument mot varandra i studien.

Analysen av en argumentation inleds med ett sökande efter tesen, med andra ord spetsformuleringen, som dels är det mest betydelsefulla argumentet, dels sammanfattar diskussionen i en argumentation på bästa sätt och därigenom blir en slutsats. Teserna för respektive partis ståndpunkt i sakfrågan markeras med ett stort T, i argumentationsbilagorna, och identifieras genom att vara ett påstående med många för eller motargument som själv inte bör vara för eller mot något annat argument i argumentationen (Beckman, 2005, s.40). I många fall upprepas tesen flera gånger i olika formuleringar och innehåller ofta uttryck som "min slutsats är" eller "jag hävdar att". Efter att tesen har formulerats återstår identifieringen av argument som är för tesen, så kallade pro-argument. För att underlätta sökningen efter dessa menar Björnsson et al (2009, s.130 & 131) att författaren bör ställa sig frågor som "Vad skulle styrka eller tala för detta?" eller "Finns det några tecken som tyder på att detta stämmer?". Vanligtvis finns det ett antal pro-argument av första ordningen till tesen, vilka oftast betecknas som P_1 , P_2 , P_3 och så vidare. Det krävs även en identifiering av påståenden som stärker pro-argument av första ordningen, vilka kallas pro-argument av andra och tredje ordningen etcetera. Dessa argument kan därigenom ses som underargument vars syfte är att stärka pro-argumenten av första ordningen istället för att direkt stödja tesen (Bergström & Boréus, 2005 s.101). Det finns ingen uttalad gräns om hur många olika ordningar av pro-argument som en tes kan följas av. För att tydliggöra för läsaren vilka argument som är pro-argument av första ordningen, P_x , pro-argument av andra - och tredje ordningen, P_xP_x och $P_xP_xP_x$, redogörs nedan för ett exempel, med en tes samt pro-argument av skilda ordningar, av Björnsson et al (2009, s.201):

T: En utbyggnad av kollektivtrafiken ger en renare miljö.

P_1 : Antalet bilar minskar.

P_2 :Kollektivtrafiken släpper ut mindre avgaser än privatbilismen.

P_1P_2 :Kollektivtrafiken är effektivare än bilar för persontransporter i städer.

P_2P_2 : Kollektivtrafiken använder miljövänligare bränslen än privatbilismen.

P_1 är alltså det första pro-argumentet och P_2 är det andra pro-argumentet av första ordningen till tesen. P_1P_2 är ett det första argumentet av andra ordningen för det andra pro-argumentet, P_2 , och P_2P_2 är det andra pro-

argument av andra ordningen för P_2 (ibid, s.15&16). Det bör understrykas att siffrorna till pro-argumenten av olika ordningar inte betyder att exempelvis P_1 är viktigare än ett pro-argument med högre nummer som till exempel P_2 . Siffrornas funktion är istället att särskilja de olika pro-argumenten av skilda ordningar (Bergström & Boréus, 2005 s.103).

En viktig insikt är att ett uppställt pro-et contra-schema, i uppsatsen valda fall endast pro-schema, inte ersätter behovet av ett tydliggörande av de utvalda påståendena och hur de hänger samman genom att strukturera tankeverksamheten bakom analysen för läsaren (Beckman, 2005, s.40-42). I studien har jag Beckmans (ibid) kritik mot argumentationsanalysens framställningsform i åtanke. Han menar att argumentationsanalysens uppställning inte är uppenbar eftersom det är en svår balansgång mellan att vidhålla analysens tydliga struktur samtidigt som läsaren ska uppfatta den som tillgänglig. Trots att det finns andra användbara analysredskap till uppsatsens material anser jag argumentationsanalysen vara en önskvärd metod i denna studie. Den beskrivande argumentationsanalysen möjliggör för ett klargörande av hur respektive parti argumenterar kring Sverige vapenexport till diktaturer som därefter kan användas för att dels åstadkomma en koherensprövning av partiernas argumentationer i sakfrågan, dels tydliggöra åsiktsskillnaderna hos partierna.

För att undvika problem med analysens framställningsform ämnar jag åstadkomma en tydlig argumentationsanalys av respektive partis argumentation för läsaren. Analysen av partiernas ståndpunkter angående Sveriges vapenexport till diktaturer kan utläsas i argumentationsöversikterna (se 4.1) samt argumentationsbilagorna.

3.2 Koherensprövning

Efter att argumentationerna hos respektive parti, i debatten om svensk vapenexport till diktaturer, tydligt har klartgjorts ter det sig naturligt att fortsätta med en bedömning av argumenten som framförts i debatten. I detta avsnitt kommer jag att redogöra för koherensprövningens användning och dess utformning för att senare kunna analysera hur koherenta partiernas sammanlagda argumentationer är.

Inledningsvis vill jag understryka att premisser är vanligt förekommande vid beskrivningen av en koherensprövning (Føllesdal et al, 2008, s.289). Bergström och Boréus (2005, s.104) definierar innebörden av en premiss som en uttalad eller outtalad länk mellan tesen och det påstående som stödjer respektive försvagar tesen, det vill säga pro-argument av första ordningen, P_x respektive contra-argument av första ordningen, C_x . Jag har dock valt att bortse från premisser för att istället fokusera på koherensen hos

partiernas pro-argument. Detta eftersom jag anser det råda brist på uttalade eller uttalade länkar mellan partiernas skilda P_x och deras teser eftersom min uppfattning är att den politiska debatten kring Sveriges vapenexport till diktaturer är mer av en ”pang på-debatt”, det vill säga mer rakt på sak. Därigenom utelämnas premisserna i denna studie på grund av att det finns många tydligt uttalade pro-argument hos respektive parti i sakfrågan att analysera.

När är en argumentation logiskt giltig? Frågan besvaras i slutet av detta avsnitt eftersom begreppet logik först behövs definieras. Logik betyder, kort definierat, studiet av giltiga argument i samband med att logikens nyckelbegrepp är giltighet, vilket undersöks med hjälp av en koherensprövning (Føllesdal et al, 2008, s.289-291). Beckman (2005, s.58) menar att det är utifrån de två kriterierna för logisk giltighet, motsägelsefrihet och giltiga slutledningar, som politiska budskap kan kritiseras. I samband med att ett av vetenskapens självklara krav är motsägelsefrihet, **logisk konsistens**, kommer en motsägelsefull politisk argumentation därigenom betraktas som ogenomtänkt och förvirrande. När en samling påståenden inte är sanna samtidigt sägs det vara motsägelsefulla, med andra ord inkonsistenta (ibid). En motsägelse uppstår exempelvis när någon hävdar att en individ både är ungarl (“A”) samtidigt som han har en svärmor (“B”) när faktumet att en individ är en ungarl (“B”) leder till att han inte har en svärmor (“inte-A”) (Friberg-Fernros, 2008, s.84). I exemplet uppkommer motsägelsefullheten i samband med att en uppfattning intas och förkastas på samma gång (ibid). Att finna exempel på en sådan uppenbar motsägelse menar Friberg-Fernros (2008, s.84) i likhet med Johnson-Laird (2003, s.28) vara osannolikt.

Vid prövningen av en argumentations konsistens är det även önskvärt att se till den interna konsistensen mellan de argument som leder till slutsatsen. Argumenten bör vara förenliga sinsemellan för att kunna leda till en konsistent slutsats (Føllesdal et al, 2001, s.293). Därigenom ämnar jag undersöka den interna konsistensen mellan pro-argumenten av första ordningen, P_x , och dess underargument, pro-argument av andra- och tredje ordningen et cetera, $P_x P_x$ och $P_x P_x P_x$. Även den interna konsistensen mellan samtliga pro-argument av första ordningen, P_1 , P_2 , och så vidare undersöks. Sammanfattningsvis krävs det alltså, i uppsatsens valda fall, att partiernas pro-argument av första ordningen P_x , som teserna underbyggs av, är förenliga sinsemellan samt internt för att undvika inkonsistens.

I samband med bedömningen av slutledningars giltighet, det vill säga förhållandet mellan argument och slutsatser, ökar de logiska kraven. Ett starkt samband mellan flera argument är ett annat ord för **logisk konsekvens** som betyder att slutsatsen ska följa logiskt av sina argument (Føllesdal, 2008, s.87). Ett vanligt förekommande i politiska debatter är enligt Beckman (2005, s.59) att politikernas argument ofta är motsägelsefria, men att deras slutsatser i mindre utsträckning följer logiskt av argumenten. För att klargöra vad som menas presenteras nedan ett empiriskt förenklat exempel på en ogiltig slutledning nedan:

Tes: Det finns många fördelar med att sänka skatten i Sverige.

P₁: Sveriges arbetsföra befolkning kommer få mer pengar i plånboken varje månad.

P₂: Fler individer kommer vilja flytta till Sverige.

Inkonsekvensen uppstår i samband med att tesen inte följer logiskt av det andra pro-argumentet av första ordningen, P₂, eftersom att en fördel med en skattesänkning i landet inte nödvändigtvis är att fler individer vill flytta till Sverige. På så sätt går det att kritisera den konsekventa logiken i exemplets argumentation. I likhet med konsistensen studeras konsekvensen internt mellan pro-argumenten av första ordningen, P_x, samt för P_x och dess underargument, P_xP_x och P_xP_xP_x och så vidare, för att se huruvida pro-argumentet av första ordningen följer logiskt av sina underargument samt huruvida tesen följer logiskt av samtliga P_x.

Konsekvensprövningen innefattas även av en undersökning utav sanningshalten i respektive partis argumentation för att undvika att slutsatser riskerar att underbyggas av falska argument. Begreppet giltighet innebär att ett argument ska vara sant och därmed garantera sanna slutsatser. Därför genomförs en hållbarhetsprövning av partiernas argumentationer genom att dels ifrågasätta huruvida deras argument är trovärdiga eller inte, dels om det redovisas belegg för de uttalade argumenten (Beckman, 2005, s.65-70). Det empiriska exemplet ovan, angående sänkt skatt i Sverige, är inte endast inkonsekvent utan brister även i hållbarhet eftersom det inte redovisas några belegg för att fler individer kommer vilja bosätta sig i Sverige om skatten sänks i landet. Därmed kan argumentationsexemplets trovärdighet ifrågasättas.

Avslutningsvis är svaret på avsnittets inledande fråga angående argumentationers giltighet att en argumentation är giltig, med andra ord koherent, när den är fri från brister i konsistens, konsekvens samt hållbarhet (Følllesdal et al, 2001, s.293&294).

3.3 Validitet och reliabilitet

Studiens metodval är viktigt ur en validitets- samt reliabilitetssynvinkel. Validiteten uppnås genom att jag mäter det jag avser att mäta (Teorell & Svensson, 2007, s.59). För att kunna besvara den första frågeställningen genomförs en beskrivande argumentationsanalys där partiernas argumentationer rekonstrueras i varsin argumentationsbilaga och sammanfattas i skilda argumentationsöversikter (se 4.1). Den andra frågeställningen besvaras utifrån en koherensanalys, vilken är en typ av argumentationsanalys (Brommesson & Friberg-Fernros, kommande, s.10) i form av en koherensprövning på Moderaternas och Miljöpartiets argumentationer kring svensk vapenexport till diktaturer. Efter att analyserna är genomförda ämnar jag besvara studiens två frågeställningar.

Reliabilitet uppnås genom precision i studiens alla led samt uteslutning av felkällor i största möjliga utsträckning. Även tolkningsaspekten av uppsatsens valda material bör uppfylla god reliabilitet genom att textläsningen av materialet görs noggrant från min sida för att således kunna besvara studiens syfte (Bergström & Boréus, 2005, s.35).

3.4 Material

Studien baseras på primär- och sekundärkällor (Esaiasson et al, 2007, s.319). För att besvara uppsatsens frågeställningar hämtas material i från riksdagsdebatter, partiprogram samt debattartiklar av centrala aktörer inom respektive parti. Materialet erhålls även av undersökningar som är genomförda oberoende av min studie vilka är Demoskops (Bjereld, 2010, s. 103) undersökning angående totalförbud mot svensk vapenexport samt Sifo:s folkopinionsundersökning som är gjord på uppdrag av Sveriges television (SVT I, 2012). Jag är medveten om att det kan ifrågasättas om jag har varit tillräckligt källkritisk i mitt val av Sifos:s undersökning som SVT presenterar. Min uppfattning är dock att SVT inte riskerar att offentliggöra vinklade folkopinionsundersökningar eftersom public service-företaget är oberoende av politiskt inflytande (SVT II, 2012). Källan redogör även för hur Sifo har genomfört undersökningen (SVT I, 2012).

Även lagen om krigsmateriel (SFS 1992:1300) och regeringens riktlinjer för export av krigsmateriel (regeringen, 2012) har tillämpats som material i studien. Materialets tidsordning sträcker sig som längst tre år tillbaka i tiden för att undvika att de utvalda partierna har ändrat sin ståndpunkt i debatten under den utvalda tidsperioden.

3.4.1 Tolkning samt precisering av oklara argument

Tolkningsmomentet i en studie beskrivs som en förståelse av det material som studeras. Enligt Badersten (2006, s.76) kan en forskares personlighet påverka forskningsresultaten på ett undermedvetet sätt. Genom att öppet reflektera och medvetet problematisera risken för att min personlighet lyser igenom och därigenom påverkar uppsatsens resultat förhindras bristande intersubjektivitet (ibid).

I en argumentationsanalys består tolkningsproblemet av att reda ut hur en individ har tänkt och följa hennes eller hans resonemang. Med hjälp av kunskaper om hur ett argumentationsschema ställs upp underlättas precisering av oklara argument (Björnsson et al 2009, s.128). För att åstadkomma precisering av dessa väljer jag att tolka innebörden av oklara argument på ett av flera tänkbara sätt (Friberg-Fernros, 2008, s.89). Om jag stöter på otydliga argument hos partimedlemmarna som innehar risk att tolkas på skilda sätt för olika mottagare är det viktigt att *välvillighetsprincipen*, även kallad *generositetsprincipen*, blir vägledande. Det innebär att jag utgår från att partimedlemmarna uppriktigt argumenterar för sin ståndpunkt, vilken han eller hon anser vara viktig och riktig i frågan (Björnsson et al, 2009, s.128).

Om flera tolkningsalternativ av partiernas argumentationer dyker upp är det av största vikt att jag väljer den tolkning där respektive argumentation blir så intressant och stark som möjligt. Det är även viktigt att söka efter unika argument och samtidigt undvika att välja ut två olika formuleringar hos aktörerna som uttrycker ett identiskt argument (ibid, s.133). Slutligen är en relevant anledning till varför jag väljer att lyfta fram och klarlägga min tolkning av uppsatsens valda material baserad på att uppnå en tillförlitlig intersubjektivitet för att därigenom åstadkomma en transparent studie.

3.5 Vetenskapsteoretisk ståndpunkt

Ontologiska frågor, angående verklighetens tillstånd, och epistemologiska frågor, det vill säga vilken kunskap som är möjlig att nå, är viktiga frågor inom vetenskaplig forskning. Exempel på ontologiska frågor är; Finns det en verklighet som är oberoende av om den blir iakttagen? Eller är verkligheten snarare konstruerad utav människors subjektiva medvetande? En realist skulle svara ja på den första frågan medan en idealist istället skulle svara jakande på den andra frågan.

Jag delar den uppfattning som Esaiasson et al (2007, s.17) menar att majoriteten inom modern empirisk samhällsvetenskaplig forskning innehar. Denna uppfattning består av en ontologisk förmodan att verkligheten är oberoende av människors subjektiva medvetanden. Det epistemologiska antagandet kan istället förklaras med att det är möjligt att erhålla hållbar kunskap om verkligheten med hjälp av systematiska observationer. Detta beskrivs som en *kritisk realistisk kunskapssyn*, vilken sammanfattande består

av en tro att det med hjälp av empiriska undersökningar går att komma i närheten av objektiva sanningar (ibid).

Jag vill understryka min medvetenhet om att olika tolkningar av verkligheten görs när människor innehar skilda vetenskapsteoretiska ståndpunkter. Det betyder att när jag i min uppsats kommer dra slutsatser angående hur partierna argumenterar i sakfrågan eller hur koherenta deras argumentationer är kommer de individer som exempelvis innehar en idealistisk vetenskapsteoretisk ståndpunkt inte hålla med mig i min argumentation eller mina slutsatser.

4 Analys

Kapitlet inleds med två argumentationsöversikter vilka består utav sammanfattningar av respektive partis argumentation kring svensk vapenexport till diktaturer. Argumentationsöversikterna är baserade på argumentationsbilagorna och därigenom det material som författaren till denna uppsats funnit mest relevant för att besvara studiens första frågeställning⁴. Därefter kan partiernas argumentationer kring sakfrågan koherensprövas. Konstruktiv kritik samt förslag på hur partiernas argumentationer kan förbättras sker löpande i texten.

4.1 Argumentationsöversikt

4.1.1 Moderaterna

I Moderaternas partiprogram beskriver partiet sig som Sveriges arbetarparti vars syfte är att ge större frihet till människor (Moderaterna, 2012). Partiet anser att Sverige har en restriktiv vapenlagstiftning och stödjer det nuvarande regelverket (Wallmark, 2012). Moderaterna menar att samtliga beslut som blivit godkända hos Exportkontrollrådet har en bred parlamentariskt förankring hos rådets representanter. En samsyn som partiet önskar att värna om (Bildt, 2012). En intressant aspekt är att partiet som förespråkare för vapenexport till diktaturer, så länge lagar och regler följs, berör frågan kring vapenexport i ytterst begränsad utsträckning på sin hemsida (Moderaterna, 2012) och utlämnar sakfrågan helt i sitt partiprogram. Sammanfattningsvis står partiet för att regelverket kring vapenexporten är rigoröst och restriktivt samt belyser det faktum att regelverket har beslutats med bred förankring i riksdagens kammare (Bildt, 2012).

Partiet lyfter fram vikten av Sveriges tillgång till handel samt export och argumenterar för att Sverige är ett exportberoende land som har blivit rikt på handel med andra länder. Därigenom kan landets vapenexport inte

⁴ Hur argumenterar Moderaterna och Miljöpartiet i frågan om den svenska vapenexporten till diktaturer?

upphöra utan att detta får konsekvenser för svenska arbetstillfällen, svensk välfärd och välstånd (Wallmark, 2012). Utan inhemsk produktion riskerar Sverige att hamna i knäet på ett eller flera länder som då skulle stå för huvuddelen av det svenska materialet enligt partiet (Nilsson, 2011).

Moderaternas partiledare, Fredrik Reinfeldt (2012), menar att partiet är det sista riksdagspartiet som kommer ge vika för att försvara svenska arbetstillfällen och betonar att jobb kommer försvinna i samband med ett upphörande av den nuvarande svenska vapenexporten till diktaturer. Risken med att stryka samtliga avtal med respektive diktatur belyses även och partiet ifrågasätter huruvida Kina ska anses vara en diktatur eller inte. Förtroendet från omvärlden är ett annat argument som partiet använder i sin argumentation. Moderaterna betonar att Sverige inte bör avbryta avtal som fattats med olika länder eftersom ingångna avtal med andra länder signalerar en vilja till långsiktiga samarbeten vilket partiet betonar vara viktigt för Sveriges trovärdighet på det internationella planet (Bildt, 2012).

För att stärka sin argumentation kring varför vapenexport till diktaturer är acceptabelt när lagar och regler följs hänvisar partiet till Förenta Nationernas stadga vilken ger varje nation rätt till eget självförsvar samt den internationella rätten som hänvisar till staters skyldighet att övervaka sitt territorium. Därigenom argumenterar partiet för länders rätt till försvar och menar att handel med försvarsmateriel leder till en möjlighet för andra länder att skydda sina territorier. Eftersom Sverige innehar rätten att försvara sitt land ska även andra stater ha tillgång till den rätten (ibid).

Sammanfattningsvis är min uppfattning att ovanstående källor ger en tydlig bild av Moderaternas ståndpunkt i frågan och hänvisar till argumentationsbilaga A (se sid.34) för att se ytterligare argument som talar för partiets tes. Inga andra källor än de som redovisas i ovanstående argumentationsöversikt berörs i argumentationsbilagan.

4.1.2 Miljöpartiet

Miljöpartiet beskriver sig, i sitt partiprogram, som ett parti med syfte att modernisera Sverige genom att bemöta miljöutmaningar och skapa nya arbetstillfällen. Till skillnad från Moderaterna som benämner vapenexportfrågan i begränsad utsträckning belyser Miljöpartiet, i sitt partiprogram, vapenexporten som en av de mest aktuella frågorna för tillfället där partiet i första hand vill stoppa försäljningen av vapen till diktaturer och länder som bryter mot mänskliga rättigheter. Miljöpartiet delar inte Moderaternas uppfattning angående ett brett parlamentariskt stöd för Exportkontrollrådet utan efterfrågar istället en större insyn i bestämmelserna kring vapenexport genom att öppna upp rådet (Miljöpartiet, 2012). Partiet

menar att i samband med bristen på öppenhet i Exportkontrollrådet finns det en risk att rådets representanter röstar emot sina partiers uttalade politik.

Partiet belyser att dagens vapenexport till diktaturer strider mot lagen om krigsmateriel och är bekymrade över den ökning som har skett av svensk vapenexport generellt de senaste tio åren (ibid). Partiet anser även, till skillnad från Moderaterna, att det inte går att hänvisa till dagens lagstiftning eftersom den inte följs (Ceballos, 2011) och efterfrågar därför en inrättning av ett demokratikriterium för att därigenom upphöra vapenexporten till diktaturer. Helst vill partiet att lagen omregleras från grunden (Miljöpartiet, 2012).

Miljöpartiet anser inte, i motsats till Moderaterna, att arbetstillfällena i Sverige riskerar att hotas i samband med ett upphörande av svensk vapenexport till diktaturer. Förlorade arbetstillfällena inom vapenindustrin kan istället, enligt partiet, ersättas med nya, gröna jobb genom exempelvis satsningar på spetsteknologi inom vattenrening, resurseffektivisering och avfallshantering (Mutt, 2012). Partiet menar även att Sveriges vapenexport till diktaturer strider mot svensk utrikespolitik eftersom värdena demokrati och mänskliga rättigheter är hörnstenar i den svenska utrikespolitiken (Ceballos, 2012).

I kontrast till Moderaterna vilka fokuserar på Sveriges internationella trovärdighet som en stat vilken håller sina avtal belyser Miljöpartiet istället landets moraliska rykte i omvärlden. Partiet menar att vapenexport till diktaturer leder till en dubbelmoralisk ställning som står Sveriges anseende i världen dyrt och att exportvinster finansierade av moraliska underskott inte är något som landet har råd med (Mutt, 2012).

Förenta Nationerna benämns i ett annorlunda sammanhang jämfört med Moderaterna som fokuserar på varje nations rätt till självförsvar. Miljöpartiet belyser istället att Sveriges beväpnande av diktaturer faller utanför det svenska försvarets uppdrag, av Förenta Nationerna, att upprätthålla internationell fred samt beskydda civilbefolkning (ibid). Avslutningsvis lyfter partiet fram innebörden av att den svenska befolkningen är emot vapenexport till diktaturer och menar att befolkningen känner sig lurade av Sveriges utrikespolitik vars syfte är att främja fred, demokrati och mänskliga rättigheter men som istället beväpnar diktaturer (Romsson, 2012). Sverige har, enligt partiet, ett ansvar att välja sida internationellt sett och enligt Miljöpartiet är beväpnandet av civilbefolkningens förtyckare fel val eftersom vapen dödar. Istället ska Sverige stödja de individer i respektive diktatur vilka kämpar för mänskliga rättigheter och demokrati (Fridolin, 2012).

I likhet med avsnittet om Moderaternas ståndpunkt har samtliga källor som redovisas i argumentationsbilaga B (se sid.36) berörts i ovanstående argumentationsöversikt. Dessa källor redogör för, enligt min åsikt, en god översikt av vilka argument partiet lyfter fram i sin argumentation mot svensk vapenexport till diktaturer.

Sammanfattningsvis anser jag ovanstående argumentationsöversikter för respektive parti vara en utförlig beskrivning av deras ståndpunkter i

sakfrågan. Rekonstruktionerna av respektive partis argumentation kan, som tidigare nämnts, utläsas i argumentationsbilagorna. Eftersom det har debatterats mycket kring Sveriges vapenexport till diktaturer under våren år 2012 har jag inte funnit det svårt att hitta partiernas teser eller pro-argument. Jag har tagit fram de pro-argument som förekommit mest i uppsatsens valda material. Med andra ord är ovanstående argumentationsöversikter respektive argumentationsbilagor inte helt uttömmande för partiernas ståndpunkter i sakfrågan. Det beror som sagt på faktumet att ämnet är mycket omdebatterat vilket försvårar möjligheten att beröra samtliga av respektive partis argument kring svensk vapenexport till diktaturer inom ramen för en kandidatuppsats. Min uppfattning är dock att det finns få nuvarande argument som skulle kunna tillföra rekonstruktionerna, av partiernas argumentationer, mer relevans i argumentationsbilagorna. Dels eftersom inga relevanta argument enligt min uppfattning har utelämnats i studien, dels för att jag har strävat efter att skapa så uttömmande bilagor som möjligt.

4.2 Koherensprövning

Inledningsvis kommer jag att undersöka hur konsistenta partiernas argumentationer är för att sedan övergå till en prövning av konsekvensen och hållbarheten. Därefter har jag möjlighet att uttala mig om hur koherenta, logiskt giltiga, partiernas argumentationer är i frågan om Sveriges vapenexport till diktaturer.

Jag inleder med att undersöka Moderaternas – och därefter Miljöpartiets argumentation. Vid inkoherenta argument ämnar jag ge förslag på hur respektive argumentation kan förbättras för att bli koherent. För att tydliggöra min tankegång kring mina resonemang, i koherensprövningen av partiernas argumentationer kring svensk vapenexport till diktaturer, rekommenderar jag att läsaren tar fram argumentationsbilagorna.

4.2.1 Moderaterna

Moderaternas argumentation för att den svenska vapenexporten till diktaturer inte bör upphöra så länge lagar och regler följs brister bland annat i **konsistens**⁵ när det gäller P_3 . Detta eftersom påståendet att Sveriges

⁵ Jag ämnar fetstila varje gång ett pro-argument brister i konsistens, intern konsistens, konsekvens, intern konsekvens samt hållbarhet för att tydliggöra respektive koherensbrist för läsaren.

agerande, att sälja vapen efter nuvarande regler och lagar, hör samman med att landet tillhör en grupp västliga demokratier, vilka har en gemensam vilja att bygga demokratiska samhällen med respekt för mänskliga rättigheter, inte kan användas som ett pro-argument för att stärka partiets tes. En tes som belyser att den svenska vapenexporten till diktaturer bör fortlöpa så länge lagar och regler följs. En individ som inte delar Moderaternas ståndpunkt i frågan skulle relativt enkelt kunna påvisa att P_3 är motsägelsefullt gentemot tesen. Detta eftersom det kan ifrågasättas huruvida agerandet, vilket innefattar vapenexport till diktaturer, kan åstadkomma demokratiska samhällen där mänskliga rättigheter respekteras. En motståndare till partiets ståndpunkt skulle troligtvis peka på att vapenexport snarare förhindrar demokratiseringsprocesser inom diktaturer. Inkonsistensen hos P_3 leder till att partiets argumentation i sin helhet blir **internt inkonsistent** i samband med att P_3 är motsägelsefullt i förhållande till de resterande pro-argumenten av första ordningen, P_x , vilka inte framhåller värden som mänskliga rättigheter och demokrati utan snarare belyser vikten av att fortsätta exportera vapen till diktaturer.

Även i P_4 , som belyser att vapenexporten har stärkt Sveriges vapenindustri och gett det svenska försvaret fördelar, råder det **intern inkonsistens** eftersom P_3P_4 lyfter fram Sveriges behov av import för att säkerställa landets tillgång till ändamålsenlig utrustning medan P_4 och dess resterande underargumenten belyser vikten av export, handel samt inhemsk produktion. Den interna inkonsistensen kan därmed justeras genom att lyfta bort importargumentet, P_3P_4 , och ha kvar de resterande underargumenten, P_1P_4 , $P_1P_1P_4$ samt P_2P_4 , till P_4 . Därigenom utesluts vikten av importfördelar och på så sätt kan P_4 bli ett konsistent pro-argument internt samt gentemot tesen.

Enligt min uppfattning brister P_3 inte endast i konsistens, vilket beskrevs ovan, utan även i **intern konsekvens** samt **hållbarhet**. Den interna inkonsekvensen uppstår eftersom P_3 inte följer logiskt av sina underargument, det vill säga P_1P_3 och $P_1P_1P_3$, eftersom partiet härleder ett ”bör” ur ett ”är” i argumentationen vilket benämns som *det naturalistiska misstaget*. Faktumet att Sverige är medlem i en grupp av västliga demokratier vilka samarbetar inom det internationella samfundet med innehåll av gemensamma demokratiska mål följs inte naturligt av argumenten att denna grupp även bör samarbeta kring materialanskaffning, P_1P_3 , som i sin tur gör ett samarbete för en gemensam vapenmarknad naturligt, $P_1P_1P_3$. Badersten (2006, s.39-40) belyser David Humes uppfattning om att frågor och svar till är – respektive bör-frågor, med andra ord empiriska och normativa frågor, är skilda och därmed ojämförbara och därigenom uppstår inkonsekvensen. Något att understryka är att jag inte kan ta för givet att samtliga individer delar Humes uppfattning, men argumentationen för att en gemensam vapenmarknad bör tas fram mellan stater vilka deltar i ett samarbete för värden som demokrati och mänskliga rättigheter brister både i övertygelse samt konsekvens enligt min mening. P_3 brister, som tidigare nämnts, även i hållbarhet eftersom det är otydligt och saknar belägg angående vilka länder partiet syftar till som ingår i

gruppen av västliga demokratier. Det är önskvärt att partiet alternativt använder Europeiska unionen som exempel för att tydliggöra för mottagaren vilka länder som ingår i den uttalade gruppen. För att skapa en koherent argumentation i sakfrågan är mitt tips att utelämna P_3 helt och hållet från partiets argumentation eftersom argumentet brister i konsistens, konsekvens samt hållbarhet, vilket gör P_3 och dess underargument svårjusterade.

Ett annat argument som **brister i hållbarhet** och **konsekvens** är P_2 eftersom argumentet att försvarsindustrin är en viktig del av den svenska säkerhetspolitiken inte är ett givet argument för tesen enligt min uppfattning. Detta på grund av att argumentet inte framhåller sambandet mellan Sveriges försvarsindustri och svensk vapenexport till diktaturer. Därmed följer tesen inte logiskt av P_2 och argumentationen blir således inkonsekvent. Argumentet blir även ohållbart i samband med att kopplingen mellan försvarsindustrin och Sveriges vapenexport till diktaturer inte belyses. Eftersom jag ämnar undersöka partiernas resonemang utifrån *välvillighetsprincipen* (se 3.3.1) uppfattar jag att det är en sådan koppling, mellan Sveriges vapenexport till diktaturer och svensk försvarsindustri, som partiet avser konstruera men inte framgår tillräckligt tydligt. Dock kan argumentets ohållbarhet samt inkonsekvens korrigeras relativt enkelt genom tillägg av ett underargument till P_2 , i form av ett pro-argument av andra ordningen, P_2P_2 , som belyser sambandet mellan försvarsindustrin och export av vapen till diktaturer för att på så sätt tydliggöra försvarsindustrins och därigenom P_2 :s relevans till tesen.

Ett tredje argument som brister i **intern konsekvens** och **hållbarhet** är P_7 . Den interna inkonsekvensen uppstår när P_7 lyfter fram att det är riskabelt för Sverige att stryka alla länder som är diktaturer samtidigt som underargumentet $P_1P_1P_1P_7$ ifrågasätter om landet ska sluta handla med Kina. Enligt min uppfattning följer P_7 inte logiskt ur $P_1P_1P_1P_7$ eftersom underargumentet av fjärde ordningen dels är en fråga utan något svar från partiets sida, dels på grund av dess otydliga innebörd som riskerar att uppfattas på olika sätt av skilda mottagare. Moderaternas ifrågasättande angående att stryka ett land som Kina kan kritiseras då den Europeiska unionen innehar ett vapenembargo gentemot landet vilket förbjuder samtliga medlemsländer i unionen att sälja vapen till Kina (Stiernstedt, 2012). Därmed berörs inte Kina om Sverige lägger ner sin vapenexport till diktaturer eftersom landet inte är en mottagare av svenska vapen i dag. *Välvillighetsprincipen* kan även här komma till användning genom att Moderaterna troligtvis skulle bemöta ovanstående kritik med hjälp av P_1P_7 och $P_1P_1P_7$ genom att belysa hur en avgränsning av handel med endast demokratier leder till att nuvarande handelsavtal, bortsett från vapenexport, som Sverige har med andra länder riskerar att upphöra. Partiet syftar troligtvis till Kinas centrala roll inom världsekonomin och menar att Sverige riskerar att förlora exportinkomster när det ifrågasätter om Kina ska strykas från listan om samtliga diktaturer stryks. Ett sådant eller likartat resonemang från partiets sida är dock inte hållbart för att Sveriges vapenexport till diktaturer ska fortlöpa enligt min uppfattning. Detta eftersom det råder brist på belägg över vilka länder som är beredda att upphöra sina handelsavtal med Sverige

om landets riksdagsrepresentanter väljer att stryka samtliga diktaturer från landets lista över handelspartners. Därmed är $P_1P_1P_7$ ett ohållbart underargument till P_7 enligt min uppfattning. För att undvika bristen i både den interna konsekvensen i samband med $P_1P_1P_1P_7$ samt hållbarheten i $P_1P_1P_7$ är mitt tips att antingen utesluta $P_1P_1P_1P_7$ från argumentationen eller att besvara underargumentets fråga, angående om Sverige bör stryka länder som Kina, med ytterligare ett underargument, vilket skulle betecknas $P_1P_1P_1P_1P_7$ och belysa vilka konsekvenserna kan bli av ett sådant uteslutande. Bristen i hållbarhet hos $P_1P_1P_7$ kan justeras med belägg som dels bevisar att det finns länder som är beredda att avsluta sina nuvarande handelsavtal med Sverige om landet stryker samtliga diktaturer, dels tydliggör vilka länder $P_1P_1P_7$ syftar till.

Slutligen råder det brist i hållbarhet och därigenom i konsekvens hos P_2P_5 . Här saknas belägg som visar på att det finns ett brett stöd för den svenska politiken angående svensk export av försvarsmateriel. Det finns källor som visar på det motsatta, exempelvis Sifo:s folkopinionsundersökning (SVT I, 2012) eller Lönnaeus (2012) artikel angående att riksdagspartierna inte är överens i frågan. Något som kan ifrågasättas är om det starka stödet som partiet hänvisar till även innefattas utav försvarsmaterielexport till diktaturer? För att P_2P_5 ska förstärkas och bli mer hållbart efterfrågar jag belägg, i form av ett ytterligare underargument till P_5 , vilket skulle betecknas $P_2P_2P_5$, som framlägger det starka stödet för export av försvarsmateriel som partiet hänvisar till samt tydliggör att detta stöd även innefattar krigsmaterielexport till diktaturer och inte endast till demokratier.

Möjligheten för partiet att justera sina koherensbrister försämras dels i samband med att resultatet av inkonsistensen, inkonsekvensen samt ohållbarheten hos P_3 vilka bland annat påverkar argumentationens övriga pro-argumentet av första ordningen, P_x , dels genom P_7 :s bristande konsekvens och hållbarhet. Således brister argumentationen hos Moderaterna sammanfattningsvis i konsistens, konsekvens samt hållbarhet och därigenom är partiets argumentation för att Sverige inte bör avsluta sin vapenexport till diktaturer, så länge lagar och regler följs, inkoherent i sin helhet.

4.2.2 Miljöpartiet

Partiets argumentation, angående att Sverige inte bör sälja vapen till diktaturer eftersom respekt för mänskliga rättigheter och demokrati ska vara ett krav för svensk vapenexport, brister både i konsistens, konsekvens samt hållbarhet.

En **intern inkonsistens** uppstår hos P_2 , vilket upplyser att det inte går att hänvisa till den nuvarande lagen om krigsmateriel eftersom den inte följs i

praktiken, i samband med $P_1P_2P_2$ som belyser faktumet att vapen inte är vilken vara som helst utan poängterar att vapen dödar. Därigenom riskerar argumentet att tolkas som att det inte spelar någon roll om lagen kring vapenexport följs eller inte eftersom partiet anser att vapen dödar oavsett. $P_1P_2P_2$ riskerar med andra ord att uppfattas som att det inte har någon betydelse om mänskliga rättigheter och demokrati är ett krav för svensk vapenexport, vilket tesen belyser, eftersom vapen dödar i vilket fall. För att undvika P_2 's interna inkonsistens är min rekommendation att partiet håller sig till en och samma ståndpunkt i sin argumentation genom att antingen argumentera för sin tes, att vapenexport endast är acceptabelt när mottagarlandet är demokratiskt och respekterar mänskliga rättigheter, eller utifrån $P_1P_2P_2$ att vapenexport är fel i alla situationer oavsett om importlandet är en diktatur eller demokrati eftersom vapen dödar oberoende av importör.

P_2 brister även i **intern konsekvens** eftersom påståendet att Sveriges nuvarande lag om krigsmateriel inte följs då landet i praktiken handlar tvärtemot inte följer logiskt ur $P_1P_2P_2$. Anledningen till detta är att underargumentet kan tolkas som att vapenexport är fel i alla lägen, oavsett om lagen om krigsmateriel följs eller inte.

P_2P_2 , vilket belyser att diktaturer har för vana att använda vapen på fel sätt, brister däremot i **hållbarhet** eftersom underargumentet lämnar utrymme för fri tolkning från mottagarens sida. Hon eller han kan ifrågasätta P_2P_2 med frågor som exempelvis; har det inte funnits eller finns det inte tillfällen då demokratier använt eller använder vapen på ett icke önskvärt sätt? Uttrycket ”på fel sätt” är även en tolkningsfråga, betyder det att vapen har använts för att döda, hota, våldta människor eller annat? Är vapenanvändning fel i alla lägen, även vid självförsvar? Det råder avsaknad av belägg till P_2P_2 och därigenom skapas bristande hållbarhet. För att justera ohållbarheten är en precisering av P_2P_2 från partiets sida önskvärt för att tydliggöra en skillnad mellan diktaturers och demokratiers vapenanvändning. Trovärdiga exempel på hur någon eller några av världens diktaturer använt svenska vapen på ett, enligt partiet, felaktigt sätt i jämförelse med demokratiska importörer hade enligt min uppfattning stärkt argumentationen avsevärt och minimerat risken för frågetecken hos mottagaren. För att korrigera samtliga koherensbrister hos P_2 är min rekommendation att utesluta P_2 's underargument, P_2P_2 och $P_1P_2P_2$, eftersom de skapar inkonsistens, inkonsekvens samt bristande hållbarhet vilket försvagar tesens trovärdighet. Först när dessa underargument utesluts och P_2 blir kvar med sina resterande underargument av andra ordningen, P_1P_2 och P_3P_2 , kan P_2 bli motsägelsefritt, hållbart samt logiskt konsekvent dels internt, dels gentemot tesen.

Intern inkonsekvens uppstår bland annat i och med att P_1 inte följer logiskt av P_3P_1 som anger att Sveriges riksdag är eniga om att landet inte bör sälja vapen till diktaturer. Underargumentet leder varken direkt eller indirekt till P_1 att demokrati och mänskliga rättigheter är en är hörnsten i Sveriges utrikespolitik samt politiken för global utveckling. Dessutom råder det avsaknad av belägg på en sådan enighet hos samtliga riksdagspartiet som Miljöpartiet påstår och därigenom är P_3P_1 **ohållbart**. Dels på grund av dess

brist på belägg, dels genom att det finns existerande källor som inte överensstämmer med underargumentet. Enligt Lönnaeus (2012) anser varken Moderaterna, Centerpartiet eller Sverigedemokraterna att ett demokratikriterium behöver inrättas i lagar och regler kring krigsmaterielexport. I detta fall hade den interna inkonsekvensen dock enkelt kunnat justeras genom att utesluta P_3P_1 och istället ha kvar de resterande två underargumenten av andra ordningen till P_1 , det vill säga P_1P_1 och P_2P_1 .

Ett annat argument som enligt min uppfattning brister i intern **konsekvens** och **hållbarhet** är P_3 som inte följer logiskt av P_2P_3 eftersom jag anser det sistnämnda vara ett ohållbart argument vilket saknar belägg. Kopplingen mellan att diktaturer inte varar för evigt och att Sverige måste välja sida internationellt sett är inte uppenbar. Kopplingen resulterar istället i frågor för mottagaren angående om Sverige bör tänka strategiskt och fortsätta sälja till diktaturer eftersom den arabiska våren är ett bevis på att ingen diktatur existerar i all framtid. Individer som inte delar Miljöpartiets ståndpunkt i frågan har möjlighet att argumentera för att om partiet inte tror att diktaturer kommer vara för evigt finns det potential att dagens auktoritära regimer i framtiden kommer uppfylla kraven för de nuvarande svenska reglerna kring vapenexport. P_2P_3 kan dock korrigeras med hjälp av *välvillighetsprincipen*. Argumentets innebörd hade blivit betydligt tydligare om partiet lyfte fram det faktum att vapenexport till diktaturer förhindrar demokratiprocesser i dessa länder eftersom vapen förstärker möjligheten för diktatorer att vara kvar vid makten samt deras eventuella förtryck av civilbefolkning som kämpar för demokrati. Min uppfattning är att partiet önskar lyfta fram denna koppling utan att lyckas och därigenom följer P_2 inte logiskt ur P_2P_3 . Underargumentet, P_2P_3 , brister även i hållbarhet i samband med den arabiska våren som ett exempel på att det är möjligt att störta diktaturer inte kan användas för bevisningen av att omvärldens diktaturer inte kommer vara för evigt.

Även Miljöpartiets argumentation, för att Sverige inte bör sälja vapen till diktaturer, är inkoherent i samband med att den brister i konsistens, konsekvens samt hållbarhet. Partiet kan dock med några relativt enkla justeringar undvika inkoherens och därmed legitimera sin argumentation enligt min mening. Inkoherensen kan förhindras genom att eliminera bägge underargumenten till P_2 , med andra ord P_2P_2 och $P_1P_2P_2$, utesluta P_3P_1 samt förtydliga syftet med och visa belägg för P_2P_3 . Därefter skapas en koherent argumentation enligt min uppfattning.

Sammanfattningsvis skiljer sig partiernas grad av inkoherens åt i deras argumentationer kring svensk vapenexport till diktaturer, vilket beskrivs utförligare i nästkommande kapitel.

5 Resultat och slutsatser

Svaret på uppsatsens första frågeställning⁶ kan utläsas utifrån argumentationsöversikterna (se 4.1) samt argumentationsbilagorna vilka klargör för hur Moderaterna och Miljöpartiet argumenterar i sakfrågan. Slutsatsen är därigenom att partiernas argumentationer skiljer sig åt i debatten kring svensk vapenexport till diktaturer och att åsiktsskillnaderna mellan partiernas argumentationer i sakfrågan främst grundar sig i fyra punkter;

- Sveriges internationella rykte och trovärdighet.
- Uppdrag samt stadgar av Förenta Nationerna.
- Sveriges lag om krigsmateriel och regeringens riktlinjer för export av krigsmateriel.
- Svenska arbetstillfällen.

Enligt Moderaterna är det viktigt att det finns ett internationellt rykte vilket beskriver Sverige som ett tillförlitligt land när det kommer till att hålla avtal, med andra ord att landet signalerar en vilja till att upprätthålla långsiktiga relationer med omvärlden. Miljöpartiet lyfter istället fram Sveriges trovärdighet i form av ett moraliskt rykte, vilket partiet anser försämrats i samband med landets dubbelmoraliska ställning som uppstår när svensk vapenexport till diktaturer sker parallellt med värnandet av mänskliga rättigheter. Partiet menar att Sverige inte har råd med exportvinster finansierade av underskott på moral och belyser att det inte finns någon vapenaffär som är viktigare för Sverige än ett moraliskt rykte internationellt sett.

Partierna hänvisar till Förenta Nationerna i skilda sammanhang. Moderaterna betonar FN:s stadgar om varje nations rätt till självförsvar medan Miljöpartiet belyser det svenska försvarets uppgift, på mandat av FN, att upprätthålla fred och skydda civilbefolkning. En tredje tydlig skillnad i partiernas argumentationer uppstår kring svenska lagar och regler angående export av krigsmateriel. Moderaterna menar att dagens regelverk är restriktivt och rigoröst. Miljöpartiet delar inte den uppfattningen då partiet påstår att det inte går att hänvisa till Sveriges nuvarande lagar och regler kring vapenexport eftersom de ändå inte följs i takt med att vissa länder som tillåts köpa svenska vapen inte uppfyller riktlinjernas villkor.

Den fjärde och sista åsiktsskillnaden partierna emellan uppstår i samband med svenska arbetstillfällen, vilka Moderaterna inte tänker ge vika

⁶ Hur argumenterar Moderaterna och Miljöpartiet i frågan om den svenska vapenexporten till diktaturer?

för. Partiet menar att en stoppad vapenexport till diktaturer riskerar att leda till en förlust av många svenska arbeten. Miljöpartiet betonar istället att de nuvarande svenska arbetstillfällena som finns inom vapenindustrin kan ersättas med nya, gröna jobb genom att landet istället för vapenexport satsar på exportering av exempelvis avfallshantering samt spetsteknologi inom vattenrening.

Slutsatsen utifrån koherensprövningen är att partiernas argumentationer kring den svenska vapenexporten till diktaturer är inkoherenta, dock i olika grad, i samband med brister i konsistens, konsekvens samt hållbarhet. Min uppfattning är att Miljöpartiets argumentation är mer koherent och kan rättas till i större utsträckning än Moderaternas. Därigenom har studiens huvudsakliga frågeställning⁷ besvarats. Observera att det inte är möjligt att besvara frågan ”hur” med ett precist mått på koherens utan snarare i gradskillnader i form av mer eller mindre koherenta argumentationer. Utöver detta besvaras även frågeställningen genom en jämförelse där graden av koherenta argument hos partierna ställs mot varandra.

Det bör understrykas att bägge partier innehar pro-argument till teserna som är koherenta sinsemellan samt internt, vilkas prövning har utelämnats i den redovisade koherensanalysen på grund av utrymmesbrist. Eftersom partiernas argumentationer innehåller koherensbrister spelar det enligt min uppfattning ingen roll att partierna innehar pro-argument vilka är fria från koherensbrister eftersom den sammanlagda argumentationen i sakfrågan endast kan bli koherent när samtliga pro-argument av första ordningen, P_x , är koherenta gentemot tesen, sinsemellan samt internt.

De inkoherenta argumentationerna hos Moderaterna och Miljöpartiet skapar svårigheter för partierna att försvara sin ståndpunkt i sakfrågan eftersom teorin om koherensens betydelse betonar människans förmåga att upptäcka och kritisera argumentationer med koherensbrister. Miljöpartiets argumentation kan dock, som tidigare nämnts, med några relativt enkla och få exemplifierade justeringar (se 4.2.2) undvika en inkoherent argumentation och därigenom åstadkomma ett legitimt ställningstagande angående Sveriges vapenexport till diktaturer enligt min mening. I Moderaternas fall är min uppfattning däremot att partiets argumentation brister i koherens i för många avseenden för att med hjälp av ett fåtal justeringar åstadkomma ett koherent ställningstagande i sakfrågan. Därför anser jag Moderaternas argumentation kring den svenska vapenexporten till diktaturer vara illegitim i större utsträckning än Miljöpartiets. Därmed kan Sveriges befolkning kräva mer koherenta argumentationer utav båda partierna, men främst av Moderaterna utifrån koherensanalysens resultat. Konsekvenserna av detta kan bli att den allmänna opinionen anser Moderaternas argumentation eller utförda politik i frågan om svensk vapenexport till diktaturer vara oacceptabel. Därigenom är det enligt min uppfattning relevant att understryka Moderaternas inkoherenta ståndpunkt i frågan, vilka är för en fortsatt svensk vapenexport till diktaturer,

⁷ Hur koherenta är partiernas argumentationer kring Sveriges vapenexport till diktaturer?

eftersom Sifos:s (SVT I, 2012) folkopinionsundersökning framhåller majoriteten av den svenska befolkningens missnöje angående Sveriges vapenexport till auktoritära regimer.

Avslutningsvis är min uppfattning att utifrån teorin om värdet av koherens bör båda partiernas inkoherenta argumentationer påverka deras legitimitet i sakfrågan i varierande utsträckning. Det är dock, vilket tidigare nämnts, upp till varje enskild läsare att avgöra huruvida partiernas inkoherenta argumentationer i sakfrågan hotar legitimiteten hos deras ställningstaganden i debatten om Sveriges vapenexport till diktaturer eller inte.

Eftersom mina argumentationsbilagor inte är fullständigt uttömmande gällande partiernas för- respektive motargument angående att stoppa den svenska vapenexporten till diktaturer vill jag avslutningsvis understryka att det finns en möjlighet att partiernas argumentationer brister i koherens i större utsträckning än denna studies resultat. Enligt min uppfattning är det dock osannolikt eftersom inga relevanta argument vilka uttrycker något radikalt annorlunda än de som redovisas i respektive argumentationsbilaga har utelämnats.

6 Avslutande reflektioner

Mot bakgrund av att Moderaternas samt Miljöpartiets argumentationer är inkoherenta, dock i varierande utsträckning, väcks en fråga hos mig om det även råder koherensbrister i de resterande riksdagspartiernas argumentationer i debatten om Sveriges vapenexport till diktaturer? Detta skulle kunna vara en utmaning för framtida uppsatsförfattare att undersöka och denna studie kan därigenom användas som en utgångspunkt i en sådan undersökning.

En koherensprövning av samtliga riksdagspartiers argumentationer har möjlighet att skapa påtryckningar på dagens folkvalda politiker att framföra koherenta ställningstaganden mer generellt. En ökning av koherensprövningar på exempelvis politikernas argumentationer kring den svenska vapenexporten till diktaturer leder dels till en möjlighet att upptäcka om det finns fler inkoherenta argument i debatten, dels till att politikernas ställningstaganden i sakfrågan riskerar att få fler medborgares ögon på sig enligt min mening. Riksdagspolitikerna bör inte endast känna att de är skyldiga att framlägga koherenta argumentationer i sakfrågan utan även i andra politiska diskussioner eftersom teorin om värdet av koherens belyser människors universella logiska kapacitet att uppmärksamma inkoherenta resonemang vilka i sin tur riskerar att uppfattas som illegitima.

Avslutningsvis vill jag framhålla att Sveriges befolkning ska, enligt min uppfattning, kunna ställa krav på riksdagspolitikerna att framföra koherenta argumentationer i samband med att koherens anses vara ett ideal i rationell lag. Därför uppmanar jag framtida uppsatsförfattare att undersöka hur koherent den sammanlagda debatten om Sveriges vapenexport till diktaturer är samt vilka ställningstagande i frågan som kan anses vara legitima. Därigenom tydliggörs vilka argumentationer i sakfrågan som kan accepteras av den svenska befolkningen.

7 Referenser

- Aktuell debatt, onsdagen den 11 april, Riksdagen, Stockholm (2012).
- Badersten, Björn, 2006. *Normativa metod: Att studera det önskvärda*. Danmark: Studentlitteratur.
- Beckman, Ludvig, 2005. *Grundbok i idéanalys*. Stockholm: Santérnus Förlag.
- Berteau, Stefano (2005) *Looking for Coherence in the European Community*. *European Law Journal* 11: 154.
- Bergman, Annika, 2007. "Co-Constitution of Domestic and International Welfare Obligations - The Case of Sweden's Social Democratically Inspired Internationalism". *Cooperation and Conflict*. vol. 42, No.1, s.73-99.
- Bergström, Göran - Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bjereld, Ulf, 2010, "Utrikespolitiken och den svenska valrörelsen", Holmberg, S & Weibull, L (red), Nordiskt ljus, Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Björnsson, Gunnar - Kihlbom, Ulrik - Ullholm, Anders, 2009. *Argumentationsanalys - Färdigheter för kritiskt tänkande*. Finland: WS Bookwell.
- Brommesson, Douglas & Friberg Fernros, Henrik, (kommande), *Taking coherence seriously - The case of the responsibility to protect*, artikel under granskning.
- Dickson, Julie, 2010, *Interpretation and Coherence in Legal*. In: *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, <http://plato.stanford.edu/entries/legal-reas-interpret/>.
- Ek, Anna, 2012, "Dramatisk ökning av vapenexport till diktaturer", <http://www.svenskafreds.se>, 2012-02-22. Hämtdatum: 2012-03-15.
- Ek, Anna - Lindahl, Rolf, 2012. "Svensk vapenexport till diktaturer skenar", Svenska Dagbladet, 2012-02-23.
- Esaiasson, Peter - Gilljam, Mikael- Oscarsson, Henrik- Lena Wängnerud, 2010. *Metodpraktikan*. 3:4 uppl. Vällingby: Elanders Sverige AB.
- Friberg-Fernros, Henrik. 2008. *I gränlandet till liv och död*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Føllesdal, Dagfinn - Walløe, Lars - Elster, Jon. 2001. *Argumentationsteori, språk och vetenskapsfilosofi*. Falun: Thales.
- ISP I - Inspektionen för strategiska produkter, 2012. <http://www.isp.se/sa/node.asp?node=398>. Hämtad: [2012-04-13].
- ISP II: <http://www.isp.se/sa/node.asp?node=1057>. Hämtad: [2012-04-13].

- Johnson-Larid, P.N, 2003. "The Psychology of Understanding" in Anthony J Sanford (red) *The Nature and Limits of Human Understanding*, London: T & T Clark.
- Lönnaeus, Daniel, 2012. "Reinfeldt nöjd med vapenexportlag". Sydsvenskan, 2012-03-15.
- Nisbett, R.E., and Norenzayan, A, 2002, Culture and Cognition. In: H Pashler et.al. (eds.) *Stevens' Handbook of Experimental Psychology* (3rd edition). New York: John Wiley and Sons.
- Teorell, Jan - Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och svara*. Malmö: Liber AB.
- Tingsten, Herbert, 1930, *Från parlamentarism till diktatur – Facismens erövring av Italien*, Stockholm: Natur och Kultur.
- Regeringen, 2012, riktlinjer för exportkontroll [Elektronisk] <http://www.regeringen.se/sb/d/16209>.
- SFS 1992:1300. *Lagen om krigsmateriel*
- SVT I, undersökning gjord av Sifo, 2012, "Svenska folket: Ingen vapenexport till diktaturer", [Elektronisk] http://svt.se/2.22620/1.2737902/svenska_folket_ingen_vapenexport_till_diktaturer. Hämtdatum: 2012-03-25.
- SVT II, 2012, "Är SVT statligt?", [Elektronisk] http://svt.se/2.60175/1.707564/ar_svt_statligt. Hämtdatum: 2012-05-05
- Stiernstedt, Jenny, 2012. "Känner självfallet till EU:s vapenembargo". Svenska dagbladet, 2012-04-22.
- Svenska freds, hemsida, 2012, [Elektronisk] <http://svenskafreds.se/vapenexport>. Hämtdatum: 2012-03-26.

Miljöpartiet

- Ceballos, Bodil, Kammararens protokoll 2010/11:UU3, torsdagen den 19 maj, Riksdagen, Stockholm (2011).
- Fridolin, Gutav, Statsministerns frågestund, torsdagen den 29 mars, Riksdagen, Stockholm (2012).
- Miljöpartiets partiprogram [Elektronisk] http://www.mp.se/templates/mct_177.aspx?number=256459. Hämtdatum: 2012-03-04.
- Mutt, Valter, 2012. "Debatt: Saudiarabien behöver inte fler vapenfabriker". Göteborgs Posten, 2012-03-29.
- Romsson, Åsa, Aktuell debatt, onsdagen den 11 april, Riksdagen, Stockholm (2012).

Moderaterna

Bildt, Carl, Aktuell debatt, onsdagen den 11 april, Riksdagen, Stockholm (2012).

Moderaternas hemsida, 2011, frågor och svar [Elektronisk]
http://www.moderat.se/web/forsvaret_faq.aspx?UsePrintableVersion=true
. Hämtdatum: 2012-03-28.

Nilsson, Ulrik, Kammarens protokoll 2010/11:UU3, torsdagen den 19 maj, Riksdagen, Stockholm (2011).

Reinfeldt, Fredrik, Statsministerns frågestund, torsdagen den 29 mars, Riksdagen, Stockholm (2012).

Wallmark, Hans, 2012, ”Kommer MP sitta i en S-regering som tillåter vapenexport?”. Svenska dagbladet, 2012-04-01.

Argumentationsbilagor

Bilaga A: Moderaterna

T: Sverige bör inte upphöra sin vapenexport till diktaturer så länge lagar och regler följs.

P₁: En viktig del av grunden för välstånd, välfärd och jobb i Sverige kommer från vår handel med andra länder.

P₁P₁: Export av försvarsmateriel ger tusentals viktiga arbetstillfällen och hjälper till att bygga vår gemensamma välfärd.

P₁P₁P₁: Slutar vi att handla med andra kommer det att påverka svenska jobbtillfällen och den svenska ekonomin.

P₂P₁: Vi är ett av de länder som gjort oss rikast på handel.

P₁P₂P₁: När beställningarna inte blir lika stora krävs för dess överlevnad att man också kan handla med andra länder inom strikta regler och med tydliga lagar till stöd.

P₂: Försvarsindustrin är en viktig del av den svenska säkerhetspolitiken.

P₁P₂: Genom att ha en stark försvarsindustriell bas i Sverige blir vi en viktig aktör inom europeisk säkerhetspolitik.

P₁P₁P₂: Vi kan då utöva inflytande och påverka agendan internationellt i frågor som är centrala för svenska intressen.

P₃: Vårt agerande, att sälja vapen inom nuvarande regler och lagar, hör samman med att Sverige tillhör en grupp västliga demokratier som har en gemensam vilja att bygga samhällen på öppenhet, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

P₁P₃ Sverige ska kunna samarbeta inte bara när det gäller insatser inom ramen för det internationella samfundet utan även när det gäller materielanskaffning.

P₁P₁P₃: Det blir därför naturligt att vi bör ha en gemensam marknad för vapen.

P₄: Vapenexporten har medverkat till att stärka Sveriges vapenindustri och har därmed gett det svenska försvaret fördelar.

P₁P₄: Det svenska försvarets kapacitet och tillgång till ändamålsenlig utrustning måste kunna säkerställas.

P₁P₁P₄: Handel med vapen är därför en naturlig del för ett litet lands möjligheter att kunna vara och försvara sig självt.

P₂P₄: Utan inhemsk produktion riskerar vi att hamna i knäet på något eller några länder som skulle stå för huvuddelen av vårt material.

P₃P₄: Vi utvecklar endast en del själva och därför finns det annat som måste importeras.

P₅: Vi har en restriktiv svensk vapenlagstiftning idag och stödjer regelverket som det nu är konstruerat.

P₁P₅: Sverige ska arbeta efter det regelverk som finns.

P₁P₁P₅: Så länge vi följer reglerna är det ok att sälja vapen till diktaturer.

P₂P₅: Det finns ett tydligt och brett stöd för en svensk politik som handlar om att exportera försvarsmateriel.

P₁P₂P₅: Lagstiftningen samt regelverket har beslutats med bred förankring i riksdagens kammare.

P₆: Sverige bör inte avbryta avtal som tagits med diktaturer.

P₁P₆: Vi har ett tydligt nationellt intresse av goda förbindelser och nära dialog i olika frågor med länder som inte har besläktade system med oss.

P₁P₁P₆: Vi tror inte att alternativet, slutenhet och isolering, främjar en bra utveckling i dessa länder.

P₂P₆: Det är viktigt att vi respekterar ingångna avtal eftersom om vi bryter eller efter förändrade omständigheter säger upp ett ingånget avtal är det utrikespolitiskt kostsamt och skadligt, särskilt för Sverige trovärdighet som internationell samarbetspartner.

P₃P₆: Regeringar kommer och går, men Sveriges förpliktelser består.

P₇: Det är riskabelt att stryka alla länder som är diktaturer då listan kommer bli längre än vad man först tänker sig.

P₁P₇: Det är inte önskvärt att Sverige sänder signalen att vi endast tänker befinna oss i kontakt med andra demokratier.

P₁P₁P₇: Då kommer andra länder stänga ned sin handel med oss.

P₁P₁P₁P₇: Ska vi helt sluta handla med länder som Kina?

P₂P₇: Sverige har byggt en svensk vapenindustri på förutsättningen att kunna försörja vår egen möjlighet att hävda vår frihet och vi anser att ett land som säger sig vilja hävda sin frihet, i sista hand med vapen i hand, också ska tillerkänna andra den rätten.

P₈: Förenta nationernas stadga ger varje nation rätt till eget självförsvar.

P₁P₈ Den internationella rätten ger dessutom alla stater en skyldighet att övervaka sitt territorium.

P₁P₁P₈ Därför har andra länder också ett försvar.

P₂P₈ Eftersom Sverige har rätt att försvara sitt territorium ska också andra stater ha samma rätt och därigenom ha möjlighet att köpa vapen till sitt försvar.

P₃P₈ Handel med försvarsprodukter är en nödvändighet för att övervakning av territorium ska vara möjligt för oss och andra.

Bilaga B: Miljöpartiet

T: Sverige bör inte sälja vapen till diktaturer eftersom respekt för mänskliga rättigheter och demokrati ska vara ett krav för svensk vapenexport.

P₁: Demokrati och mänskliga rättigheter är en hörnsten i Sveriges utrikespolitik och politik för global utveckling.

P₁P₁: Att svensk utrikespolitik ska främja respekten för de mänskliga rättigheterna har av riksdag och regering betonats alltmer under senare år.

P₂P₁: Utrikespolitiskt kämpar Sverige för kvinnors rättigheter, demokrati samt mänskliga rättigheter och vapenexporten hamnar i strid med detta.

P₃P₁: Sveriges riksdag är eniga om att vi inte bör sälja vapen till diktaturer.

P₂: Det går inte att hänvisa till dagens lagstiftning kring krigsmateriel eftersom i rent praxis gör vi nästan precis tvärtemot.

P₁P₂: Sverige exporterar stora mängder krigsmateriel till flera länder där svåra brott mot mänskliga rättigheter begås vilket legitimerar diktatorernas politik och stärker

deras vapenmakt.

P₂P₂: Diktaturer har som grund att använda vapen på fel sätt.

P₁P₂P₂: Vapen är inte vilka vara som helst, vapen dödar

P₃P₂: Det är märkligt att regeringens fagra tal om mänskliga rättigheter inte får samma betydelse när det gäller den svenska vapenindustrins möjligheter att sälja sina produkter på den internationella marknaden.

P₃: Sverige ska vara ett land som väljer sida internationella sett, den sida som värnar om demokrati, mänskliga rättigheter och fred.

P₁P₃: Sverige ska stå sida vid sida med modiga människor som kräver demokrati och mänskliga rättigheter. Vi ska inte beväpna deras förtryckare.

P₁P₁P₃: Vi har ett ansvar för medborgarna som lever i diktaturer, vi måste skydda människor runt om i världen.

P₂P₃: Den arabiska våren påminner oss om att ingen diktatur varar för evigt.

P₄: Sverige kan trygga den svenska välfärden utan att exportera dödsverktyg till diktaturer.

P₁P₄: Bortfallet av arbetstillfällen inom den svenska försvarsindustrin kan med råge ersättas av nya gröna jobb.

P₁P₁P₄: Sverige skulle istället för att exportera avancerade vapensystem exportera spetsteknologi inom vattenrening, avfallshantering och resurseffektivisering.

P₂P₄: En diktatur som exempelvis Saudiarabien behöver massiva satsningar på solenergi för att bygga en framtid bortom oljetoppen och få energi till avsaltning av havsvatten för att kunna häva en tilltagande vattenbrist.

P₅: Opinionsen för en restriktiv svensk vapenexportlagstiftning är fortfarande kraftig.

P₁P₅: Svenska folket är emot vapenexport till diktaturer och därför ska det inte vara möjligt att sälja vapen till diktaturer.

P₂P₅: Människor i Sverige känner sig i grunden lurade på den utrikespolitik som ska främja fred, demokrati och mänskliga rättigheter, men som i stället beväpnar diktaturer vilka spetsar sina vapen mot bland annat demokratirörelser i den arabiska våren.

P₆: Svenska försvaret har till uppgift, på mandat av FN, att upprätthålla internationell fred och skydd av civilbefolkning.

P₁P₆: Att beväpna diktaturer faller utanför detta uppdrag.

P₁P₁P₆: Det är dessutom oförenligt med den politik för global utveckling (PGU) som riksdagen år 2003 enhälligt ställde sig bakom som syftar till att alla politikområden ska främja fattigdomsbekämpning, demokrati och mänskliga rättigheter.

P₂P₆: Förenta nationernas utvecklingsprogram, UNDP, lyfter i sina rapporter fram problemet med att militära investeringar i fattiga länder hämmar livsviktiga satsningar på rent vatten och sanitet. Pakistan omnämns särskilt då det är ett av få länder som lägger mer pengar på försvaret än på utbildning och hälsa tillsammans.

P₃P₆: Vår handelspolitik, inklusive regelverket kring vapenexporten, ska således inte motverka de insatser som görs inom ramen för Sveriges biståndssamarbete.

P₇: Sveriges dubbelmoraliska ställning står vårt anseende i omvärlden dyrt.

P₁P₇: Sverige har inte råd med exportvinster finansierade av moraliska underskott.

P₁P₁P₇: Ingen enskild vapenaffär, tvivelaktig eller inte, är värd mer än vårt rykte i internationella handelssammanhang.

P₈: Vi måste städa upp i den svenska vapenexportkontrollen.

P₁P₈: Det behövs en skärpning av reglerna för vapenexport till diktaturer.

P₁P₁P₈: Vi måste öppet diskutera vilka länder och vilka typer av vapen vi handlar med.

P₂P₈: Sverige ska ha en större öppenhet i vapenexportkontrollen.

P₃P₈: Vi måste hitta ett tydligt politiskt ansvarstagande för vapenexporten.

Jag vill understryka min medvetenhet om att det kan finnas andra alternativa lösningar på rekonstruktionen av partiernas argumentationer som skiljer sig från ovanstående bilagor eftersom de är baserade på mina tolkningar av studiens material.

